

แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี กลุ่ม
สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
THE GUIDELINES FOR THE GOOD GOVERNANCE MANAGEMENT OF THE COLLEGE
AGRICULTURE AND TECHNOLOGY NORTHERN INSTITUTE OF VOCATIONAL EDUCATION
IN AGRICULTURE GROUP UNDER THE VOCATIONAL EDUCATION COMMISSION

พิสิษฐ์ วิทยา^{1*} ทีปพิพัฒน์ สันตะวัน² และ ปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์³
Pisit Wittaya^{1*}, Teeppipat Suntawan² and Paponson Potipitak³

สังกัด (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์)

*Corresponding author. E-mail: B.pisit.wittaya@gamil.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี และ 2) หาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างคือ ครูในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี กลุ่มสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคเหนือ สังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 165 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี โดยการจัดสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีการดำเนินการสูงสุด คือ หลักประสิทธิภาพ รองลงมาคือ หลักการกระจายอำนาจ หลักประสิทธิผล หลักคุณธรรม/จริยธรรม หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อ/สามารถตรวจสอบได้ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การมุ่งเน้นฉันทามติ และ หลักความเปิดเผย/โปร่งใส ตามลำดับ

2. แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า ควรดำเนินการดังนี้คือ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ซับซ้อน กำหนดนโยบายการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา บริหารงานด้วยความเป็นธรรม วางแผนการปฏิบัติงาน กำกับ ติดตาม ตรวจสอบอย่างเป็นระบบ จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานที่สอดคล้องกับความสามารถของบุคคล กระจายอำนาจการบริหารให้แก่บุคลากรอย่างเหมาะสม กำกับติดตามการปฏิบัติงานด้วยความเป็นธรรม และปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี โดยยึดหลักการครองตน ครองคน และครองงาน

คำสำคัญ: หลักธรรมาภิบาล

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the state of management according to good governance of Agriculture and Technology College and 2) finding the guidelines for the management according to good governance of Agriculture and Technology College. The research was conducted into 2 steps: step 1 of the studying the state of management according to good governance of Agriculture and Technology College with the sample were 165 teachers of Agriculture and Technology College. The instrument was 5 rating scales questionnaire regarding the state of management according to good governance of Agriculture and Technology College with a reliability of 0.96 Data was analyzed by mean and standard deviation, step 2 of the finding guidelines for management according to good governance of Agriculture and Technology College was conducted by focus group discussion of 7 experts. The instrument was the recording form. Data was analyzed by content analysis.

The research findings were as follows:

1. The state of management according to good governance of Agriculture and Technology College in overall was at a high level. To consider each aspect, it was found that the most operation level was the rule of efficiency, followed by the rule of decentralization and it was found that the least operation level was the rule of transparency, respectively.

2. The guidelines for management according good governance of Agriculture and Technology College should proceed as follows: reduce complex operating procedures, setting the operational policies according the school context, management with fairness, planning the operations, supervise, monitor and check systematically, set up a committee to operate in accordance with the individual abilities, decentralize management to personnel appropriately, supervise and monitor operations with fairness and act as a good role model based on the principles of self-domination, people domination and occupation domination.

Keywords: Good Governance

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในช่วงศตวรรษที่ 21 เป็นผลมาจากอิทธิพลของโลกาภิวัตน์ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ประกอบกับปัญหาความล้มเหลวของภาครัฐและความไม่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของระบบราชการในการดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน (รุจิโรจน์ ดวงกลาง, 2559, 1) นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้ผลักดันการสร้างระบบราชการไทยให้เป็นกลไกของรัฐที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทยเพื่อเพิ่มขีดความสามารถ ให้สามารถเรียนรู้ปรับตัวและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างทันเวลา ทั้งนี้ต้องยึดในหลักจริยธรรมและธรรมาภิบาล สำหรับการกำกับดูแลที่ดีเพื่อให้เกิดความโปร่งใส ถูกต้องเป็นธรรม เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและรักษาผลประโยชน์ของ

ประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2555, 2) ในปี พ.ศ. 2555 ได้มีหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 4 หลักการสำคัญ และ 10 หลักการย่อย ดังนี้ 1) การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ประกอบด้วยหลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล และหลักการตอบสนอง 2) ค่านิยมประชาธิปไตย ประกอบด้วย หลักการรับผิดชอบต่อสามารถตรวจสอบได้ หลักความเปิดเผย/โปร่งใส หลักนิติธรรม และหลักความเสมอภาค 3) ประชาธิปไตย ประกอบด้วย หลักการกระจายอำนาจ และหลักการมีส่วนร่วม/การมุ่งเน้นฉันทามติ และ 4) ความรับผิดชอบต่อการบริหาร ประกอบด้วย หลักคุณธรรม/จริยธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2555, 8-10)

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการให้การศึกษาทางด้านวิชาชีพในสาขาวิชาเกษตร เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงาน โดยเน้นการฝึกฝนความรู้ทั้งด้านทฤษฎี และปฏิบัติ ฝึกทักษะให้เกิดความชำนาญตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จนสามารถประกอบอาชีพได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, 4) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการ จัดการสอนในสายอาชีพคือการจัดสภาพแวดล้อมทางด้านวิชาการให้เหมาะสม สร้างเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ และการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนแล้ว ยังต้องคำนึงถึงความปลอดภัยในการเรียนการสอนเป็นหลัก ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นงานที่สำคัญเป็นอันดับหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ สถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, 6)

ปัญหาที่พบในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี เช่น การบริหารงานขาดความยืดหยุ่น การบริหารงานไม่โปร่งใส ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหารที่ผิดพลาด ส่งผลให้มีปัญหาความขัดแย้ง การร้องเรียน ฟ้องร้องการกล่าวโทษซึ่งกัน ซึ่งบางเรื่องหากปล่อยทิ้งไว้คงไม่เป็นผลดีต่อการบริหาร (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2552, 3) จากปัญหา ส่งผลกระทบกับนักศึกษาโดยตรง เช่น ปัญหาการออกกลางคัน (สุชาติร์น หนูแก้วศรีสะอาด และคณะ, 2556, 2) ซึ่งอาจมาจากหลายสาเหตุ แต่จากการศึกษาพบว่า ส่วนหนึ่งมาจากสาเหตุของการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร ไม่สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก งบประมาณ การนิเทศติดตาม และการส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ แก่ผู้เรียนที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (นฤมล แสงสว่างศรี, 2558, 2) ที่ได้กล่าวสรุปงานวิจัยว่า การบริหารสถานศึกษาขาดหลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อหลักความเปิดเผย/ โปร่งใส หลักนิติธรรม และหลักความเสมอภาค ในการบริหารงานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และยังขาดความชัดเจนเกี่ยวกับโครงสร้างของรูปแบบในการบริหารสถานศึกษาที่ถูกต้องและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา (สมพร โพธิ์กำเนิด, 2557, 2-3) ยังชี้ให้เห็นอีกว่า ระบบการบริหารสถานศึกษาในสถาบันอาชีวศึกษา ไม่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ถึงแม้จะมีการปรับปรุงระเบียบบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งกำหนดบทบาทและโครงสร้างในการบริหารไว้ชัดเจน แต่กระบวนการบริหารสถานศึกษายังไม่มีการกำหนดไว้ชัดเจน

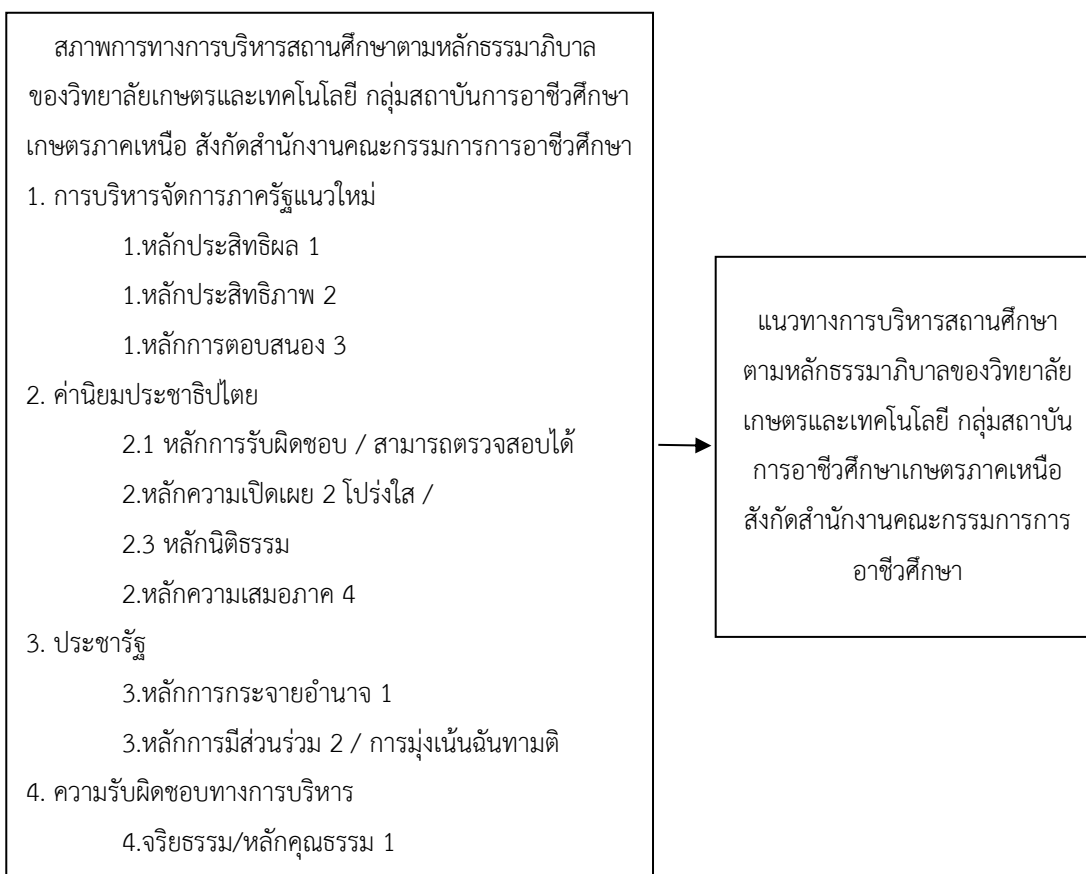
จากความสำคัญและปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี กลุ่มสถาบันการอาชีวศึกษาระดับภาคเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทั้ง 10 หลักการดังนี้ 1) หลักประสิทธิภาพ 2) หลักประสิทธิผล 3) หลักการตอบสนอง 4) หลักการรับผิดชอบต่อสามารถตรวจสอบได้ 5) หลักความเปิดเผย/โปร่งใส 6) หลักนิติธรรม 7) หลักความเสมอภาค 8) หลักการกระจายอำนาจ 9) หลักการมีส่วนร่วม/การมุ่งเน้นฉันทามติ และ 10) หลักคุณธรรม/จริยธรรม ตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) พ.ศ. 2555 เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปปรับใช้ในการบริหารจัดการกลุ่มวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี และสถานศึกษาอื่นเพื่อลดปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี กลุ่มสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. เพื่อหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี กลุ่มสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในครั้งนี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี กลุ่มสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยในครั้งนี ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี กลุ่มสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรทั้งหมด ได้แก่ ครูของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี กลุ่มสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคเหนือ สังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2563 จำนวน 9 วิทยาลัย จำนวน 282 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี กลุ่มสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคเหนือ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 9 วิทยาลัย รวมทั้งสิ้น 165 คน จากการนำประชากรทั้งหมดที่จะศึกษาจำนวน 282 คน มาเปรียบเทียบกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Krejcie and Morgan จากนั้นกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละวิทยาลัย เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างแต่ละวิทยาลัยแล้วใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามแบ่งออก 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ โดยมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ลักษณะแบบสอบถามเป็นคำถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าหนังสือ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 10 หลักการ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. กำหนดขอบเขตการสร้างเครื่องมือที่ใช้วิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นคำถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์
4. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความครอบคลุมตัวแปรเนื้อหาสาระ และวัตถุประสงค์ ตามกรอบแนวคิด ของงานวิจัยและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะและคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

5. นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไข เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความสอดคล้องของเนื้อหาแบบสอบถาม และพิจารณาถึงความเห็นของแต่ละข้อวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

ให้คะแนน +1 หมายถึง	แน่ใจว่าสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์
ให้คะแนน 0 หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์
ให้คะแนน -1 หมายถึง	แน่ใจว่าไม่สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์

6. นำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of item objective congruence) พบว่าค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

7. นำแบบสอบถามที่ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในวิทยาลัยการอาชีวศึกษาปทุมธานี ตำบลบางพูน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 30 คน และได้นำข้อมูลที่ได้มาตรวจหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) Cronbach ได้ค่าความเที่ยง 0.96

8. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้ใน การเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มประชากรจริงที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการยื่นคำร้องต่อ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี กลุ่มสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยได้พบผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ทั้ง 9 วิทยาลัย เพื่อดำเนินการนำแบบสอบถาม จำนวน 165 ชุด แจกกลุ่มตัวอย่าง และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถามของตอนที่ 1 โดยใช้ค่าความถี่ (f) และร้อยละ (%)
2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี โดยคำนวณค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญ
2. การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยวิธีการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item Total Correlation) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ตามวิธีของเพียร์สัน
3. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับและรายด้านด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha - Coefficient)

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานใช้สถิติ ดังนี้

1. ค่าร้อยละ (%)
2. ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
3. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี กลุ่มสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. สรุปและรวบรวมสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ที่ต่ำที่สุด 2 อันดับแรก ทั้ง 10 หลักการย่อย เพื่อเสนอเป็นร่างแนวทางการการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี

2. จัดทำร่างแนวทางการการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี โดยนำสภาพการที่ต่ำที่สุด 2 อันดับแรก ทั้ง 10 หลักการย่อย มาเป็นข้อมูลในการจัดทำร่างแนวทาง

3. นำร่างแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ที่ได้จัดทำขึ้นมาเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำ และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

4. นำร่างแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี จัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) กับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 7 คน

5. นำข้อเสนอข้อชี้แนะที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาสังเคราะห์เป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี

สรุปผลการวิจัย

สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีการดำเนินการสูงสุด คือ หลักประสิทธิภาพ รองลงมาคือ หลักการกระจายอำนาจ, หลักประสิทธิผล, หลักคุณธรรม/จริยธรรม, หลักการตอบสนอง, หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้, หลักนิติธรรม, หลักความเสมอภาค, หลักการมีส่วนร่วม/การมุ่งเน้นฉันทามติ, และ หลักความเปิดเผย/โปร่งใส, ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า

1. หลักประสิทธิภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สูงสุด คือ ยกเลิกขั้นตอนที่ล้าสมัยและไม่มีความจำเป็น มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด และต่ำสุด คือ มีการออกแบบระบบการปฏิบัติงานที่เรียบง่าย มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก

2. หลักประสิทธิผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สูงสุด คือ ผู้บริหารมีการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษาเมื่อเกิดปัญหาขึ้นภายในองค์กร มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด และต่ำสุด คือ ผู้บริหารปฏิบัติงานตรงตามมาตรฐานที่กำหนด มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก

3. หลักการตอบสนอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สูงสุด คือ ผู้บริหารกำกับดูแลให้งานเสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนด มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก และต่ำสุด คือ ผู้บริหารบริหารบนพื้นฐานการไม่เลือกปฏิบัติกับผู้รับบริการ มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก

4. หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สูงสุด คือ ผู้บริหารสามารถหาแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก และต่ำสุด คือ ผู้บริหารเอื้อประโยชน์ในการตรวจสอบการทำงาน มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก

5. หลักความเปิดเผย/โปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สูงสุด คือ ผู้บริหารสามารถให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ตรวจสอบความถูกต้อง ความชัดเจนได้ มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก และต่ำสุด คือ ผู้บริหารปฏิบัติงานตรงไปตรงมา มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง

6. หลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สูงสุด คือ ผู้บริหารชี้แจงแนะนำแนวทางปฏิบัติตนที่ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ให้บุคลากรมีความเข้าใจตรงกัน มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก และต่ำสุด คือ ผู้บริหารไม่เลือกปฏิบัติเพื่อหวังผลประโยชน์ มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก

7. หลักความเสมอภาค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สูงสุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครู นักศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน เข้าถึงการรับบริการ มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก และต่ำสุด คือ และผู้บริหารไม่เลือกปฏิบัติในการปฏิบัติงาน มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง

8. หลักการกระจายอำนาจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สูงสุด คือ ผู้บริหารมอบอำนาจในการดำเนินงานให้หัวหน้าฝ่าย ตามความรู้ความสามารถ มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด และต่ำสุด คือ ผู้บริหารกระจายอำนาจการบริหารงานให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก

9. หลักการมีส่วนร่วม/การมุ่งเน้นฉันทามติ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สูงสุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการ ร่วมคิดวิเคราะห์และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสถานศึกษา มีสภาพ การบริหารอยู่ในระดับมาก และต่ำสุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการมีส่วนร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง

10. หลักคุณธรรม/จริยธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สูงสุด คือ ผู้บริหาร ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาตนเองของบุคลากร มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด ต่ำสุด คือ ผู้บริหารยึดมั่น ในสิ่งถูกต้องดีงาม ยึดหลักในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

สภาพการทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี กลุ่ม สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยภาพรวมทั้ง 10 ด้าน อยู่ใน ระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กิตติภูมิ สมศรี (2560) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหาร สถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดอุทัยธานี โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขสันต์ วงชมพู และสำเร็จ ยุธชัย (2560) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพล ชัยน้อย และวานิช ประเสริฐพร (2563) พบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัด นครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ได้มีการนำหลักธรรมาภิบาลมา ใช้ในการบริหารสถานศึกษา อันส่งผลให้บุคลากร เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา เกิดความเลื่อมใส ศรัทธา และตระหนัก ถึงสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ตั้งใจปฏิบัติงานจนบรรลุตามเป้าหมาย และผู้บริหาร สถานศึกษามีการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบสำนักรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหาร กิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 ที่กำหนดให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการถือปฏิบัติ เพราะ เป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยให้หน่วยงานต่างๆ ปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1. เมื่อพิจารณาผลการศึกษาสภาพการทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ของวิทยาลัย เกษตรและเทคโนโลยี มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้

1.1 หลักประสิทธิภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สภาพการบริหารต่ำที่สุด คือ มีการออกแบบระบบการปฏิบัติงานที่เรียบง่าย อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารจะต้องดำเนินงานบริหารจัดการการใช้ ทรัพยากร ภายใต้การขาดแคลนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร และยังมี การวางแผนการจัดการส่งเสริมการใช้ เทคโนโลยี ข้อมูลระบบสารสนเทศต่างๆ ในการดูแลติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้การปฏิบัติกิจกรรม ต่างๆ ในสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ และมีการพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุขสันต์ วงชมพู และสำเร็จ ยุธชัย (2560) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านหลักความคุ้มค่า น้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมา ประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา ใช้จ่ายเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ดำเนินการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ ของชุมชนมาสนับสนุน และสอดคล้องงานวิจัยของ สมบูรณ์ หลัทธิทรัพย์ (2557) ที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล กับประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดยะลา ด้านหลักประสิทธิภาพ มีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและ สนับสนุนให้นำวัสดุใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในสถานศึกษา

1.2 หลักประสิทธิผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีสภาพ การบริหารต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารปฏิบัติงานตรงตามมาตรฐานที่กำหนด อาจเป็นเพราะ การบริหารให้เป็นไปตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง เพราะถือเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างยิ่งที่ เพื่อเป็นแนวทางให้ครูและบุคลากร ทางการศึกษาได้ปฏิบัติอย่างถูกต้องและเป็นแบบอย่างที่ดี แก่นักศึกษา บุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ กิตติภูมิ สมศรี (2560) ที่พบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดอุทัยธานี แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหาร มีแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การควบคุมการประพฤติ ปฏิบัติ ตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ส่งเสริม ดำเนินงานนิเทศน์กำกับติดตามการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา

1.3 หลักการตอบสนอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีสภาพ การบริหารต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารบริหารบนพื้นฐานการไม่เลือกปฏิบัติกับผู้รับบริการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ มีการ เผยแพร่ข่าวสาร และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานผู้บริหารมีการบริหารงาน โดยคำนึงถึงบุคลากรหรือหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องให้ได้รับการปฏิบัติอย่างทัดเทียมกันมีกฎระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลงต่างๆ ของสถานศึกษาที่มีความเป็นธรรม เสมอภาคไม่เลือกปฏิบัติ สามารถป้องกันคนดลึงโทษคนไม่ตีเปิดโอกาสให้บุคลากร ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของ นิกร คำลุ่ม และกฤตยากร ลดาวัลย์ (2564) ที่พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 ผู้บริหารมีการกำหนดขอบเขต อำนาจ และหน้าที่ในการ ปฏิบัติงานอย่างชัดเจนมีการบริหารงานด้วยความเป็นธรรมเสมอ และไม่เลือกปฏิบัติ และยังสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ประวิทย์ ไชยรักษ์ (2556) ที่พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของวิทยาลัยสังกัดสถาบัน อาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 ด้านหลักการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วน ร่วมในการบริหารจัดการศึกษามากขึ้น เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

1.4 หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่าข้อที่มีสภาพการบริหารต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารเอื้อประโยชน์ในการตรวจสอบการทำงาน ทั้งนี้อาจเป็น เพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำหน้าที่เป็นทั้งผู้นำ และเป็นทั้งผู้ที่แสวงหาความร่วมมือจากทุกฝ่าย ในการ บริหารสถานศึกษาที่เปิดโอกาสให้มีการร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงาน ในลักษณะร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวิจารณ์การ ปฏิบัติงานการทำงาน เพื่อให้บุคลากรมีความพึงพอใจและมีขวัญกำลังใจดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของ ประวิทย์ ไชยรักษ์ (2556) ที่พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของวิทยาลัยสังกัดสถาบันอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 ด้านหลักการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการศึกษามากขึ้น เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

1.5 หลักความเปิดเผย/โปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่ มีสภาพการบริหารต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารปฏิบัติงานตรงไปตรงมา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารจะต้องมี ความตั้งใจ และเอาใจใส่ ต่อการปฏิบัติของครูและบุคลากรทางการศึกษางานเป็นอย่างยิ่ง เพราะการบริหารสถานศึกษา เป็น ภารกิจที่สำคัญยิ่งที่จะต้องกำหนดแบบแผน ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของ บำรุง นุชประมุล (2556) ที่พบว่า การใช้ หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านหลักความรับผิดชอบ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและบุคลากร มีความตระหนัก และ รับผิดชอบต่องานในหน้าที่ สถานศึกษามีนโยบาย วิสัยทัศน์ และแผนงานที่ชัดเจน

1.6 หลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีสภาพการบริหารต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารไม่เลือกปฏิบัติเพื่อหวังผลประโยชน์ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำหน้าที่บริหารสถานศึกษาโดยมุ่งเน้นการบูรณาการองค์ความรู้ที่มี ต้องมีความรู้รอบด้าน ในการปฏิบัติงานต้องปฏิบัติงานโดยไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทนทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่ต้องมุ่งเน้นการปฏิบัติงานเพื่อมุ่งเน้นผลประโยชน์แก่ครู บุคลากร และนักเรียนนักศึกษาเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขสันต์ วงชมพู และ สำเร็จ ยุธชัย (2560) ที่พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านหลักนิติธรรม ควรยึดหลักกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา และปฏิบัติตาม อย่างเคร่งครัดตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ กำกับดูแลบุคลากรให้ปฏิบัติตามกฎหมาย อย่างเท่าเทียมกัน

1.7 หลักความเสมอภาค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีสภาพการบริหารต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารไม่เลือกปฏิบัติในการปฏิบัติงาน อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารต้องบริหารสถานศึกษาได้ครอบคลุมทุกด้าน ปฏิบัติงานภายใต้ข้อจำกัดได้ เช่น การขาดแคลนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร มีบทบาทสำคัญในการวางแผน การจัดการส่งเสริมการใช้ เทคโนโลยีในการบริหาร ข้อมูลระบบสารสนเทศต่างๆ ให้เกิดความคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ และมีการพัฒนาการดำเนินงานด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของ ประวิทย์ ไชยรักษ์ (2557) ที่พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร สถานศึกษาของวิทยาลัยสังกัดสถาบันอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 ผู้บริหารสถานศึกษาควร ทำงานด้วยความโปร่งใส พร้อมรับการตรวจสอบจากคณะกรรมการผู้ปกครอง ครู และ ชุมชน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ครู และชุมชน เข้ามาร่วมคิด ร่วมทำร่วมวางแผน ตลอดจนมีการแต่งตั้งคณะทำงานและผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหาร โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจน ให้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ

1.8 หลักการกระจายอำนาจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีสภาพการบริหารต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารกระจายอำนาจการบริหารงานให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม อาจเป็นเพราะ การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาถึงความสามารถ มอบหมายงานโดยยึดถึง ความรู้ความสามารถ และความถนัดในด้านต่างๆของแต่ละบุคคล อีกทั้งยังส่งเสริมให้บุคลากร ภายในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ สร้างความมีระเบียบวินัยให้เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของ สุขสันต์ วงชมพู และ สำเร็จ ยุธชัย (2560) ที่พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านหลักการมีส่วนร่วม ควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการ มีส่วนร่วมในการกำหนดโครงสร้างหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในพิจารณาความดีความชอบ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงาน

1.9 หลักการมีส่วนร่วม/การมุ่งเน้นฉันทามติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีสภาพการบริหารต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการมีส่วนร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำหน้าที่เป็นทั้งผู้นำ และเป็นทั้งผู้แสวงหาความร่วมมือจากทุกฝ่าย ในการบริหารสถานศึกษาที่เปิดโอกาสให้ มีการร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงาน การเสนอแนวความคิดเห็น มีการประชุมปรึกษาหารือกันในลักษณะร่วมคิด ร่วมทำ ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของ ประวิทย์ ไชยรักษ์ (2556) ที่พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของวิทยาลัยสังกัดสถาบันอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เฉียงเหนือ 2 ด้านหลักการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษามากขึ้น เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และเกิดธรรมาภิบาลในสถานศึกษา

1.10 หลักคุณธรรม/จริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีสภาพการบริหารต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารยึดมั่นในสิ่งถูกต้องดีงาม ยึดหลักในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารควบคุมดูแลบุคลากรทุกคนอย่างยุติธรรม มีการสร้างเสริมความดี และมีการตกแต่งหรือลงโทษ ผู้กระทำความผิด ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องมีคุณธรรมในตัวเอง ตระหนักถึงความยุติธรรมความเสมอภาคในการบริหารจัดการ ไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งทำให้สามารถบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีเอกภาพ สามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของ สมบูรณ์ หลกัทรัพย์. (2557) ที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล กับประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดยะลา ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูในด้านคุณธรรม จริยธรรมและส่งเสริม ให้ครูยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือผู้บริหารมีมาตรการสร้างขวัญและ กำลังใจรวมทั้งพัฒนาและรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ ทุ่มเทเพียร และอุทิศเวลาให้กับทางราชการ

ข้อเสนอแนะ

สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี กลุ่มสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของแต่ละด้าน จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า ค่าต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่ได้ถือว่ามีความต่ำแต่อย่างใด ซึ่งในแต่ละข้อมีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกันมาก ห่างกันแค่เพียงเล็กน้อย ดังนั้นข้อเสนอแนะ มีดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 1.1 ผู้บริหาร ควรมีการปรับเปลี่ยน / ลดขั้นตอนต่างๆ ในการเข้าใช้งานได้อย่างสะดวก สามารถเข้าถึงการใช้งานได้ง่าย และควรมีการกำหนดโครงสร้างการปฏิบัติงานต่างๆ โดยการนำระบบสารสนเทศในการบริหารงานที่สะดวก รวดเร็ว สามารถใช้งานได้ทุกคน
- 1.2 ผู้บริหาร ควรมีการกำหนดนโยบาย มาตรฐาน ระเบียบการปฏิบัติงานที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา
- 1.3 ผู้บริหาร ควรมีการกำหนดมาตรฐานการบริหารงานด้วยความเป็นธรรม
- 1.4 ผู้บริหาร ควรมีการวางแผนการปฏิบัติงาน กำกับติดตาม เกี่ยวกับการตรวจสอบ สรุป การส่งมอบงาน และแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ
- 1.5 ผู้บริหาร ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารงาน จัดทำคำสั่งปฏิบัติงานด้านต่างๆ ให้กับบุคลากรตามลักษณะงาน/โครงสร้างงาน จากทุกภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้อง
- 1.6 ผู้บริหาร ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ตรวจสอบ และสรุปผลการปฏิบัติงาน ตามความสามารถของแต่ละบุคคลด้วยความเป็นธรรม
- 1.7 ผู้บริหาร ควรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นธรรม โดยคำนึงถึงผลกระทบแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ
- 1.8 ผู้บริหาร ควรมีการกำหนดโครงสร้าง การกระจายอำนาจ การบริหารงาน และมอบหมายหน้าที่ให้แก่บุคลากร ตามความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคล

1.9 ผู้บริหาร ควรแต่งตั้งคณะกรรมการจากชุมชนหรือหน่วยงานภายนอกร่วมวางแผนพัฒนาสถานศึกษา

1.10 ผู้บริหาร ควรยึดหลักการปฏิบัติตามหลักการครองตน ครองคน ครองงาน มาใช้ในชีวิตประจำวัน ให้เกิดสัมฤทธิ์ผลแก่ตนเองและสังคม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาด้านค่านิยมประชาธิปไตยของหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี เพื่อให้ทราบแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาด้านค่านิยมประชาธิปไตยของใช้หลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี เพื่อให้ทราบแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาเรื่องการประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี

เอกสารอ้างอิง

กนกพร จินมหันต์. (2555). *แนวทางการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.

กมลพรรณ พึ่งด้วง. (2560). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ภาควิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.

กิตติภูมิ สมศรี. (2560). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดอุทัยธานี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.

บำรุง นุชประมุข. (2556). *การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยพิษณุโลก, พิษณุโลก.

วิมลศิลป์ หลงโสภะเชือก และคณะ. (2556). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ขอนแก่น.

สุขสันต์ วงขมภู และสำเร็จ ยุธชัย. (2560). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ขอนแก่น.

Austeb Steven. (2012). *Governance and School Boards in Non-State Schools in Australia* (Ed.D. Dissertation, Griffith University, 2012).

Brennan Niamh. (2011). *"Applying Principles of Good Governance in a School Board context"* (Ed.D. Dissertation, University College Dublin, 2011).